

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 12154

Tarih : 30.05.2025

10/2785

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

1980 yılında Çorum'da yaklaşık bir buçuk ay süren ve onlarca Alevi yurttaşın yaşamını yitirmesine, yüzlercesinin yaralanmasına ve binlercesinin yerinden edilmesine neden olan Çorum Katliamı'nın bütün yönleriyle araştırılması, bu katliamın arkasındaki organize yapılar ve karanlık odakların açığa çıkarılması, katliamın gerçekleşmesinde etkili olan sosyal, siyasal ve kurumsal faktörlerin ortaya konulması ve toplumsal barışın gereği olarak adaletin ve yüzleşmenin sağlanması amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri gereğince bir Meclis Araştırması açılmasını arz ederim.

Ayten KORDU

Tunceli Milletvekili

GEREKÇE

27 Mayıs 1980 tarihinde Gün Sazak'ın suikasta uğramasının hemen ardından, Çorum'da bazı paramiliter gruplar 29 Mayıs itibariyle harekete geçirilerek sol görüşlü bireylere ve Alevi yurttaşlara yönelik organize saldırılar başlatıldı. Aynı gün Çorum sokaklarında tekbirler eşliğinde Alevi mahallelerine yönelen bu saldırılar, yaklaşık bir buçuk ay boyunca aralıksız sürdü ve 10 Temmuz 1980'e kadar devam etti.

4 Temmuz Cuma günü sokağa çıkma yasağının kaldırılmasının ardından saldırganlar, ellerindeki uzun menzilli silahlar ve patlayıcılarla kapsamlı bir saldırıya geçerek, ikinci bir Maraş katliamı yaratmayı hedefledi. Bu planlı şiddet dalgasıyla Çorum neredeyse bir savaş alanına döndü. Aynı gün içerisinde, Milönü Mahallesi'nde bulunan Alaaddin Camii'nin bombalandığı ve kurşunlandığına dair asılsız haberler hızla şehir geneline yayıldı. Her ne kadar camiden çıkan birçok yurttaş bu bilgilerin gerçek olmadığını kısa sürede fark ederek olaylara katılmasa da, "komünistlerin camilere saldırdığı" yönündeki propagandalar şehirde yaygın şekilde dolaşıma sokuldu ve bazı vatandaşlar bu söylemlerle kışkırtıldı. Bu yalanlar üzerinden yürütülen kışkırtmalar sonucu saldırılar sol görüşlü kişilerin yaşadığı mahallelere yayıldı. Çok sayıda ev, çıkarılan yangınlar nedeniyle ciddi biçimde hasar gördü.

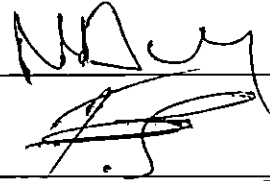
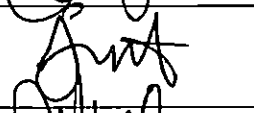
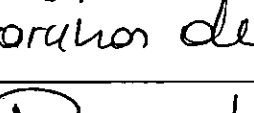
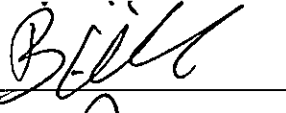
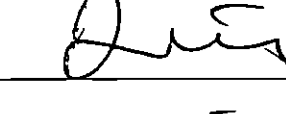
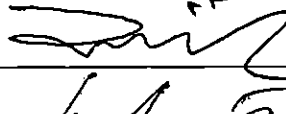
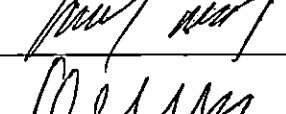
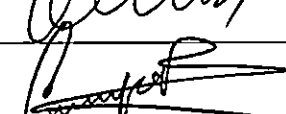
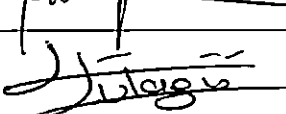
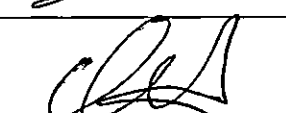
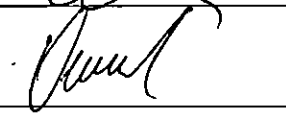
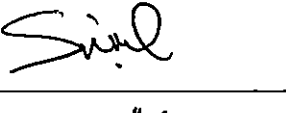
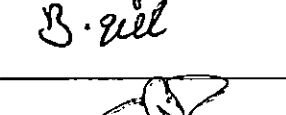
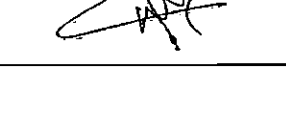
27 Mayıs - 10 Temmuz 1980 tarihleri arasında Çorum'da gerçekleştirilen katliam, yalnızca bir şehirde yaşanan organize bir saldırı değil, Türkiye tarihinde Alevilere yönelik süregelen ayrımcılık ve nefret politikalarının kanlı bir parçası olarak yerini almıştır. Bu süre zarfında onlarca Alevi yurttaş katledilmiş, yüzlercesi yaralanmış, evler ve iş yerleri yakılıp yıkılmış, binlerce insan doğup büyüdüğü yerlerden göç etmek zorunda bırakılmıştır. Saldırıları, planlı ve organize bir şekilde paramiliter gruplar tarafından gerçekleştirilmiş; devletin güvenlik güçleri ise ya geç müdahale etmiş ya da etkisiz kalmıştır.

Bu katliamda, tıpkı Maraş'ta olduğu gibi, bazı camilerden ve minarelerden provokatif anonslar yapılmış, halkın dini hassasiyetleri istismar edilerek komünist ve Alevi düşmanlığı körüklenmiş, sözde bir "camii saldırısı" bahanesiyle Alevi mahallelerine saldırılar düzenlenmiştir. Katliamın doruk noktasında, resmi rakamlara göre 57 kişi hayatını kaybetmiş, pek çok kişi işkenceden geçirilmiş, yakılarak öldürülmüş veya tecavüze uğramıştır. Bu cinayetlerden biri, bir Alevi dedesi olan Veli Solmaz'ın bir fırında diri diri yakılmasıdır – insanlık onurunun paramparça edildiği, devletin göz yummasıyla işlenmiş bir vahşet olarak hâlâ hafızalardadır. Çorum Katliamı, tıpkı Maraş, Malatya ve Sivas katliamlarında olduğu gibi, Alevilere yönelik sistematik şiddetin ve organize saldırıların bir halkasıdır. Çorum'da yaşananlar sadece "bir grubun diğerine saldırısı" değil, aynı zamanda Alevi kimliğine yönelik sistematik bir nefretin, şiddetin ve yok saymanın ifadesidir.

Devletin arşivleri bu katliama dair bilgilerle doludur; ancak bu belgeler kamuoyuyla paylaşılmamış, hiçbir derinlemesine soruşturma yapılmamış, adalet sağlanmamıştır. Oysa ki Çorum Katliamı, sadece geçmişin bir karanlık sayfası değil, bugün hâlâ Alevi yurttaşların kendilerini güvende hissetmemesine neden olan yapısal sorunların da temelinde yer almaktadır.

Toplumun barış içinde bir arada yaşayabilmesi için, tarihsel travmalarla yüzleşmek, geçmişin acılarını görmezden gelmek yerine konuşmak, anlamak ve hesap sormak gerekmektedir. Demokratik toplum inşasının temel adımı, bu tür insanlık suçlarının aydınlatılması ve sorumluların ortaya çıkarılmasıdır. Aradan geçen 45 yıla rağmen Çorum Katliamı hakkında hâlâ gerçek anlamda adalet sağlanmamış olması, bu ülkede toplumsal barışın ne denli kırılgan olduğunu bir kez daha göstermektedir.

Bu bağlamda, Çorum Katliamı'nın neden ve sonuçlarıyla araştırılması, varsa devlet içindeki sorumlu yapıların ortaya çıkarılması, halkın vicdanının ve adalet duygusunun onarılması açısından zaruridir. Bu önerge, yalnızca geçmişe değil, aynı zamanda Türkiye'nin geleceğine, farklılıklarıyla bir arada yaşayacağı bir toplumsal düzene olan inanca hizmet etmektedir. Adaletin tecellisi, arşivlerin açılması, sorumluların ifşa edilmesi ve mağdurların acısının tanınması için TBMM çatısı altında bir Meclis Araştırma Komisyonu kurulmalıdır.

1	NEJLA DEMİR	AĞRI	
2	FERİT ŞENYAŞAR	ŞANLIURFA	
3	CEYLAN AKÇA CUPOLO	DİYARBAKIR	
4	İBRAHİM AKIN	İZMİR	
5	KEZBAN KONUKÇU	İSTANBUL	
6	HAKKI SARUHAN OLUÇ	ANTALYA	Sorular deş /
7	PERİHAN KOCA	MERSİN	
-			
9	BERİTAN GÜNEŞ ALTIN	MARDİN	
10	ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ	BATMAN	
11	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	
12	HEVAL BOZDAĞ	AĞRI	
13	OSMAN CENGİZ ÇANDAR	DİYARBAKIR	
14	SÜMEYYE BOZ	MUŞ	
15	ÖMER FARUK HÜLAKÜ	BİNGÖL	
16	ONUR DÜŞÜNMEZ	HAKKARİ	
17	GEORGE ASLAN	MARDİN	
18	SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP	BİTLİS	
19	BURCUGÜL ÇUBUK	İZMİR	B. zül /
20	CELAL FIRAT	İSTANBUL	